

Viljandimaa Mulgi vald

Õisu ümbruse riigimetsa
metsatööde plaan

2024-2033

Koostaja: Elor Ilmet
19. oktoober 2023

Sisukord

<u>I Ülevaade Õisu lähiümbruse riigimetsast</u>	<u>4</u>
<u>II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel</u>	<u>8</u>
<u>III Metsade majandamise plaan Õisu lähiümbruse riigimetsades aastatel 2024–2033</u>	<u>9</u>
<u>IV Mõisted</u>	<u>14</u>

Hea lugeja!

Mets on Eesti rikkus. Meile kõigile on oluline, et meie metsad oleks elujõulised, erinevas vanuses, mitmekesised ja terved. Selline seisund saavutatakse metsa kasvatades, kasutades, uuendades ja kaitstes. Nõnda tagame, et igal järgmisel põlvkonnal on samaväärselt meiega noort metsa, keskealist metsa ja raieküpsset metsa ning võimalus kasutada nende metsadega kaasnevaid hüvesid. Erinevas vanuses mets on vajalik ka ökoloogilise mitmekesisuse tagamiseks, sest eri liigid vajavad erinevaid tingimusi ja elupaiku.

Enamik Eesti metsadest on poollooduslikud, inimene on need kunagi istutanud ning loodus teisi puuliike lisanud. Elujõulise metsa saamiseks järgnevad istutamisele metsa hooldamise tööd. Kui mets saab raieküpseks, siis puud raiutakse ja asemele kasvatatakse uus mets.

Metsa kasvatamise võtted on erinevad ja need olenevad kohapealsetest looduslikest tingimustest. Metsast puude ühekaupa ja aegamööda raiumist pärsib Eestis enamasti metsade liigiline koosseis ja metsamuldade viljakus. Uue metsa kasvatamine vana metsa varjus on võimalik vaid väheviljakates männikutes, mida on Eestis vaid 6% metsamaast.

Mujal ei jätku selliselt raiudes noortele puudele kasvamiseks piisavalt valgust ja toitaineid. Looduslikult asustavad hõredamaks raiutud ala aga kiirekasvulised põõsad ja lehtpuud, mille varjus kuused ja männid ei saa kasvada.

RMK-l tuleb metsa majandamisel leida tasakaal kahe vastandliku huvi vahel. Ühelt poolt on vaja uuendada ja hooldada metsa, toota puitu ning teenida riigile tema varalt järjepidevalt tulu. Teisalt tuleb arvestada kohalike elanike huviga säilitada nende senine elukeskkond võimalikult puutumatusena.

I Ülevaade Õisu lähiümbruse riigimetsast

Oleme kohaliku omavalitsusega hinnanud, et Õisu mets on kõrgendatud avaliku huviga (KAH) mets. Õisu kõrgendatud avaliku huviga ala pindala on 58,3 ha (tabel 1, kaart 1).

Sellest 68,8% asub looduskaitse rangeimas vööndis, kus metsa majandamist ei toimu. Õisu alast 13,0% on mittemetsamaad (valdavalt rohumaad, veekogud). Seal metsamajanduslikke töid ei tehta.

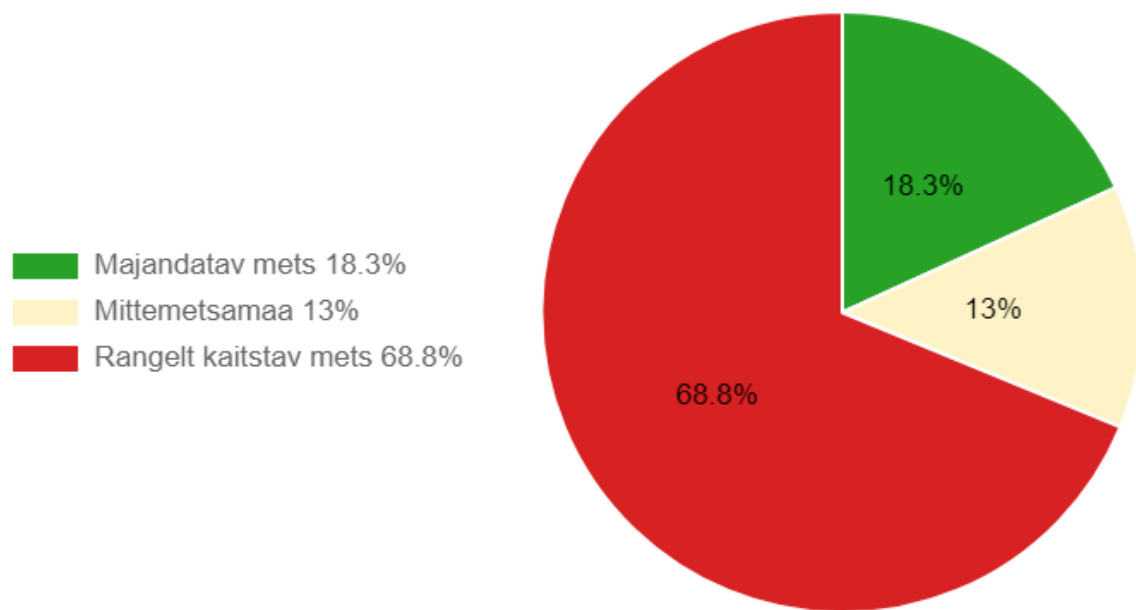
18,2% on majandatavad metsad, kus metsa kasvatamine ja uuendamine toimub seadustega seatud piirangute ja metsade säästva kasutuse põhimõtete alusel. Metsaeraldiste täpsemate andmetega saab tutvuda avalikus Metsaportaalis <https://register.metsad.ee/#/>

Alal asub ka Õisu matkarada, mille hooldamisega tegeleb RMK.

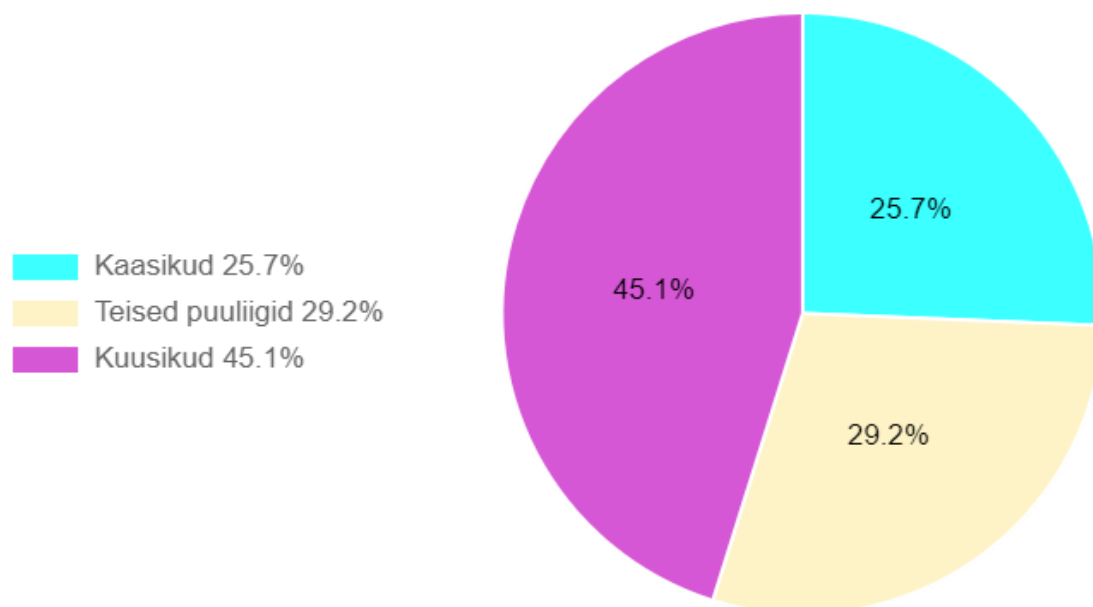
Tabel 1. Riigimetsamaa jagunemine hektarites (ha) majandamiskategooriate järgi Õisu ümbruses.

Rangelt kaitstav mets	40,1
RMK otsusega mitte majandatav mets	-
Mittemetsamaa	7,6
Kokku	47,7
Majandatav mets	10,6
Kõik kokku	58,3

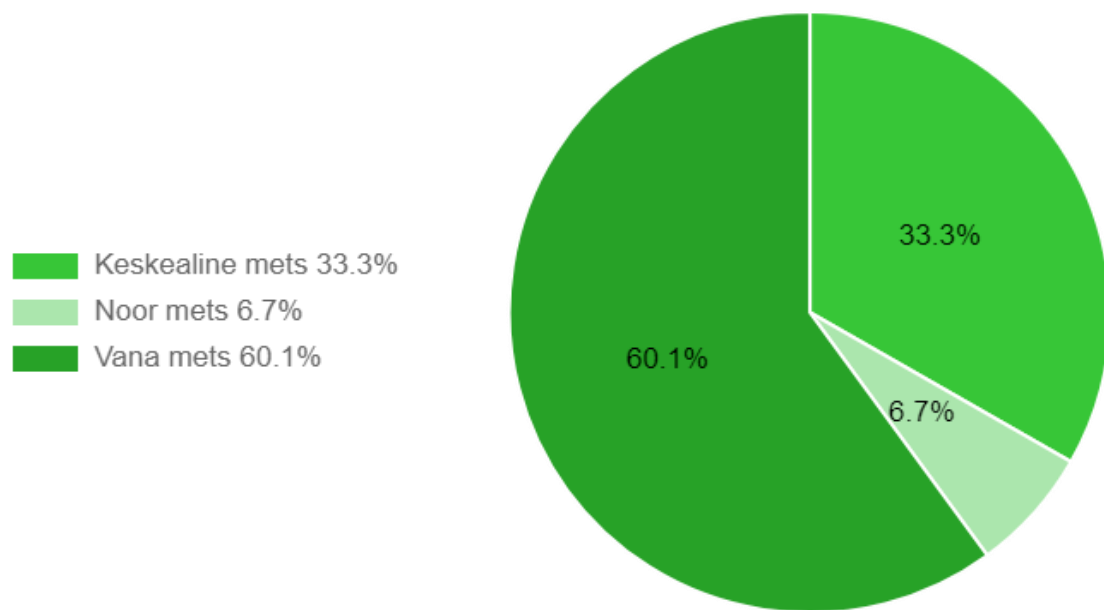
Kavaga hõlmatud metsade pindala on kokku 58,3 ha. Nendest metsadest enamuse moodustavad kuusikud, järgnevad teised puuliigid (lepp, remmelgas, tamm) ja kaasikud (joonis 2).

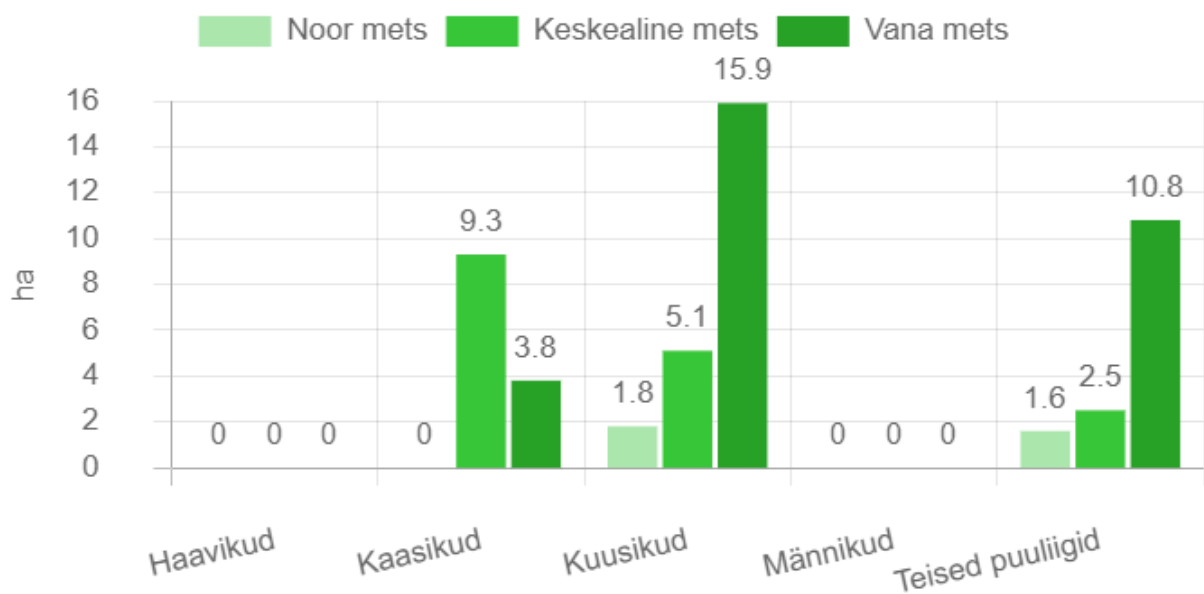
Joonis 1. Ala metsade jagunemine majandamise kategooriatesse.

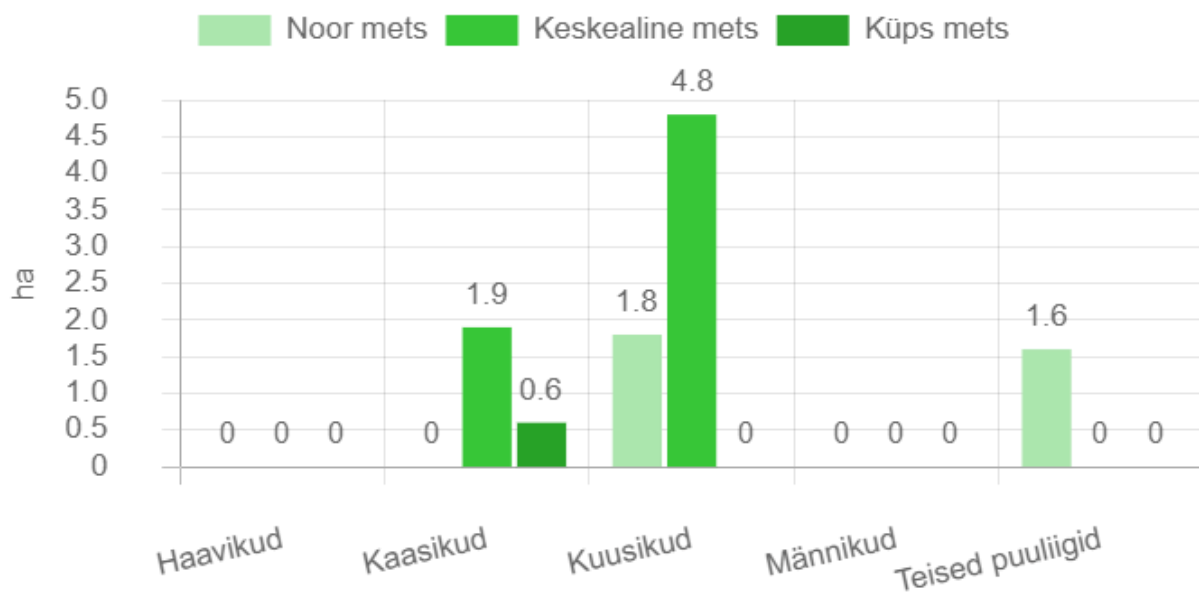
Joonis 2. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%).

Joonis 3. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus protsentides.

Joonis 4. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa

Joonis 5. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa.

II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel

Metsi majandatakse viisil, et oleks tagatud metsade uuenemine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus. Tuleviku metsahoiu mõttes planeerime metsade uuendamist eesmärgiga tagada puistute ühtlasem jagunemine erinevatesse vanusegruppidesse.

Põhimõtted, millest lähtume:

- Uue metsa paneme lankidele kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet.
- Esmajärjekorras raiume metsad, mis vajavad enim uuendamist või mille tervislik seisund on halb.
- Raied planeerime selliselt, et raiumist tuleks ette võtta võimalikult harva.
- Raielangid püüame võimaluste piires sobitada maastikku. Raiete puhul püüame vältida väljakujunenud metsamassiivide tükeldamist ning suurte avatud vaadete tekkimist.
- Lageraie lankidega ei ületa me väljakujunenud metsaradasid ja -teid.
- Lageraie puhul jälgime selle kõrvale jääva ala olukorda. Uuel langil ei alusta me lageraiega enne, kui kõrvaloleval langil kasvab ca 1 meetri kõrgune noor mets.
- Teede ja radade ääres jätame lageraie langile tavapärasest rohkem säilikpuid (20–70 tk/ha) või säilikpuude suuremaid gruppe.
- Noortes ja keskealistes metsades teeme hooldusraiet vastavalt metsade vajadustele.
- Eriolukordade – tormi- ja muude oluliste metsakahjustuste – tõttu tekkivatest töödest teavitab RMK kogukonda eraldi ning need võivad tuua kavandatud töödesse muudatusi.

III Metsade majandamise plaan Õisu lähiümbruse riigimetsades aastatel 2024–2033

Selleks, et tagada Õisu piirkonna metsade püsimine, tuleb siinseid metsi järk-järgult uuendada. RMK uuendab metsi põhimõttel, et alal kasvaks tulevikus raiutud metsaga vähemalt samaväärne mets ja kohtades, kus see on võimalik, kasutatakse selleks turberaiet.

Võttes arvesse seadusandluses toodud piiranguid ja ala majandatava metsa vanuselist ja puuliigilist koosseisu ning kasvutingimusi, pole Õisu ümbruses kasvavate riigimetsade uuendamiseks plaanitud teha lähema 10 aasta jooksul erinevaid uuendusraieid.

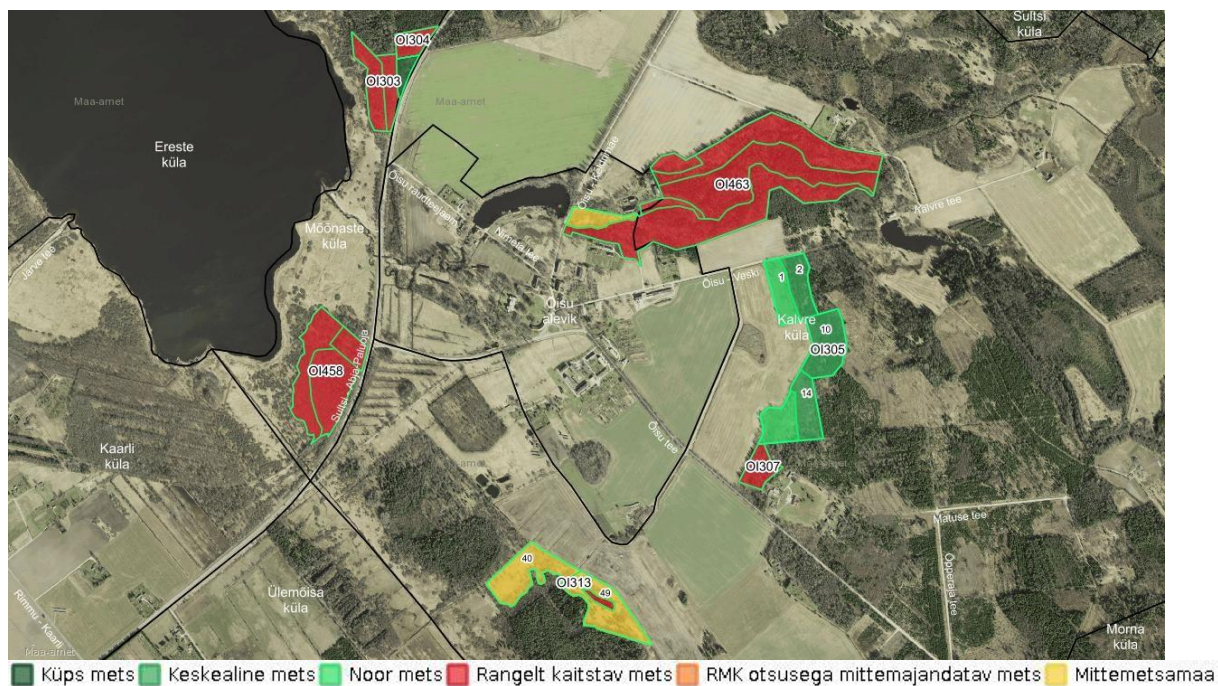
Metsa tervislikust seisundist tingitult võib tekkida vajadus teha sanitarraiet. Tagamaks inimestele ohutust, võib tekkida vajadus likvideerida ohtlikke puid Õisu matkaraja ümbruses, samuti vana raudteetammiga piirneval alal, mis on kasutuses matkarajana.

Kõigil eelnevatel aegadel uuendusraietega raiutud aladel tehakse töid, mis tagavad uute puude kasvamamineku. Momendil uuenemata metsamaale (kunagine osaliselt metsastunud rohumaa kvartal OI303 er 14) istutame kase, kusjuures olemasoleva uuenduse säilitame (kaart 2).

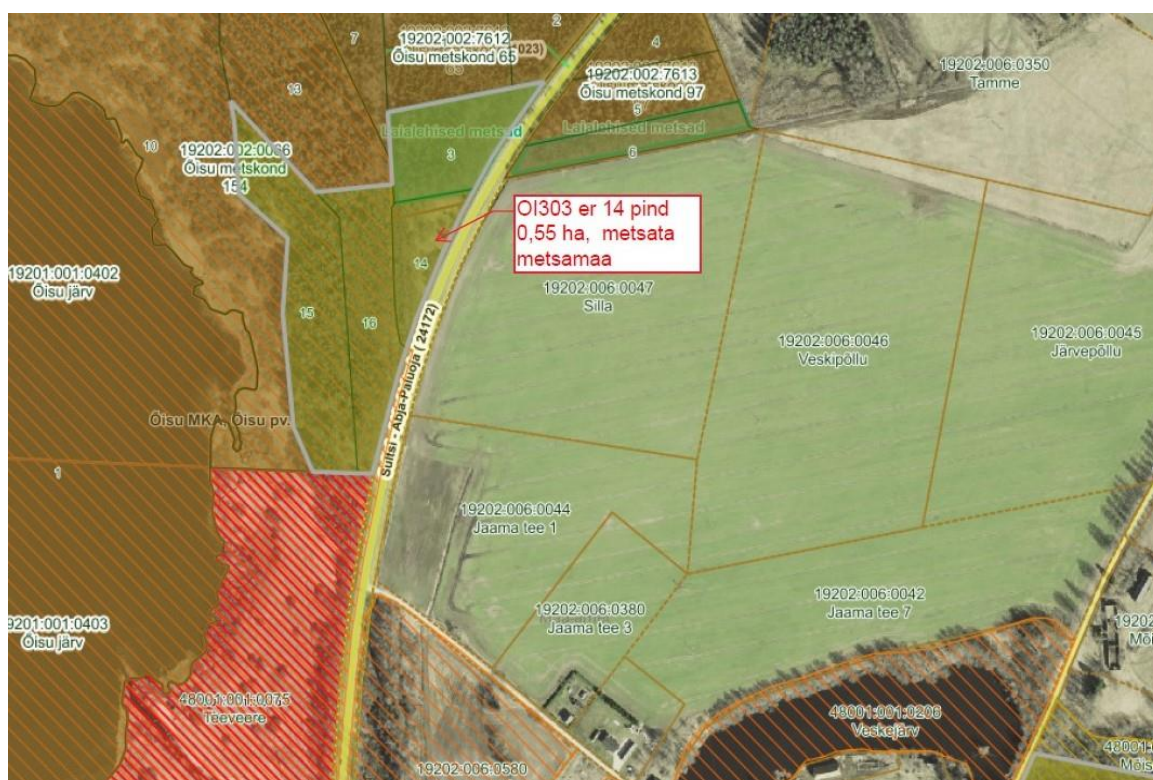
Noores metsas teeme tuleviku terve metsa kasvatamiseks erinevaid hooldustöid (tõrjume ulukeid, vabastame noori puid heina alt, vajadusel istutame puid juurde, raiume välja puid ja põõsaid, mis takistavad tulevikupuude kasvu). Noore metsa hooldust on vaja pidevalt planeerida ja teha, hooldusvajadus sõltub konkreetsetest oludest (näiteks kasvukoht, puuliigid, ilmastik). Jooksva kalendriaastal planeeritud noore metsa hooldustööde kohta alal saab ülevaate avalikust RMK metsatööde kaardirakendusest.

<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/rmk>

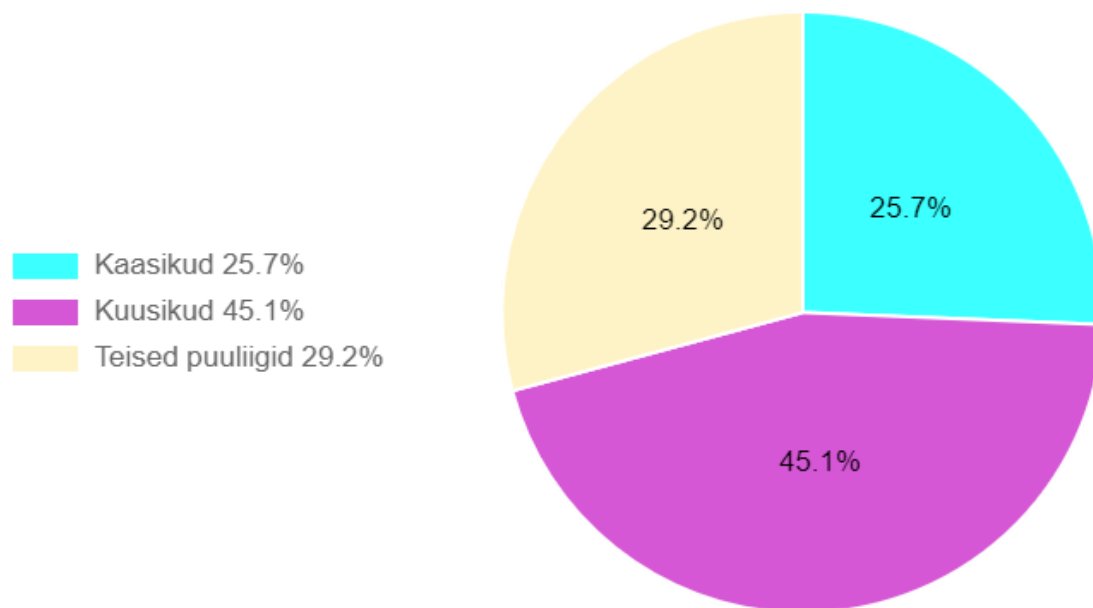
Plaani koostamisel oleme arvestanud kaasamiskoosolekul (29.08.2023) tehtud ettepanekutega jätta kasvama kvartalil OI303 er 14 olemasolev uuendus ning metsastada uuenemata lagedad osad kasega.

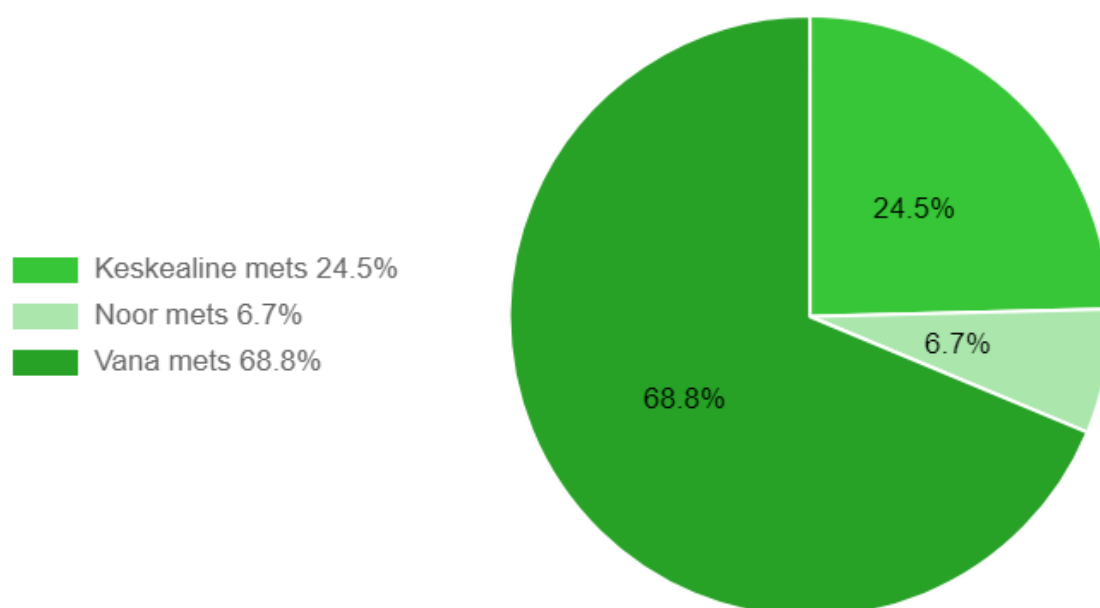
Kaart 1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

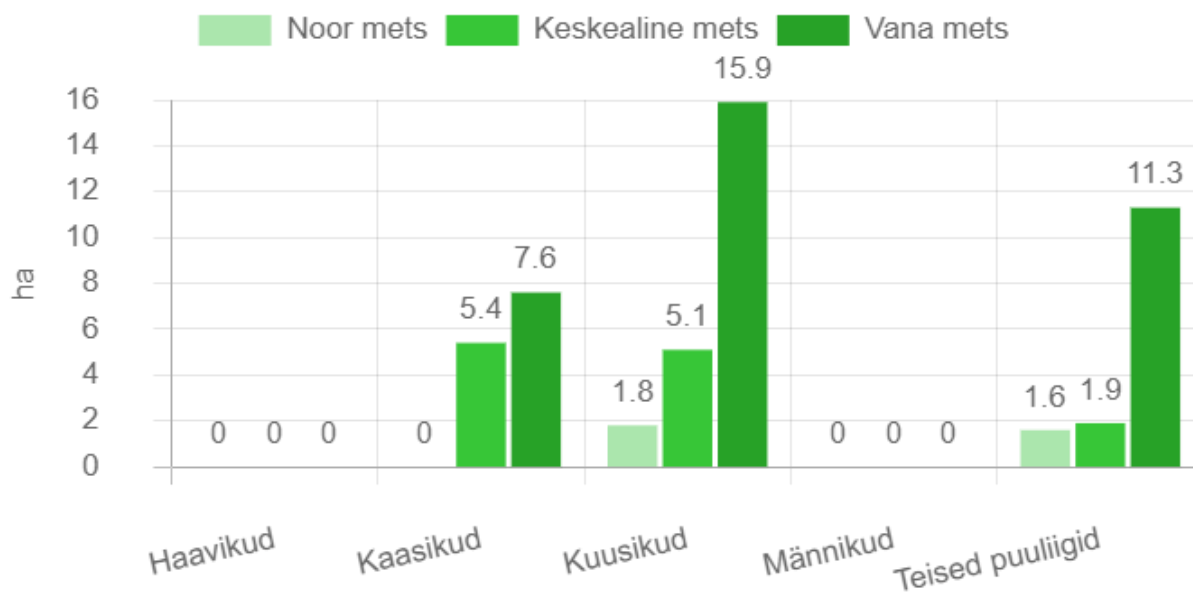
Kaart 2. Alal planeeritud istutustööd plaani kehtivuse perioodil.

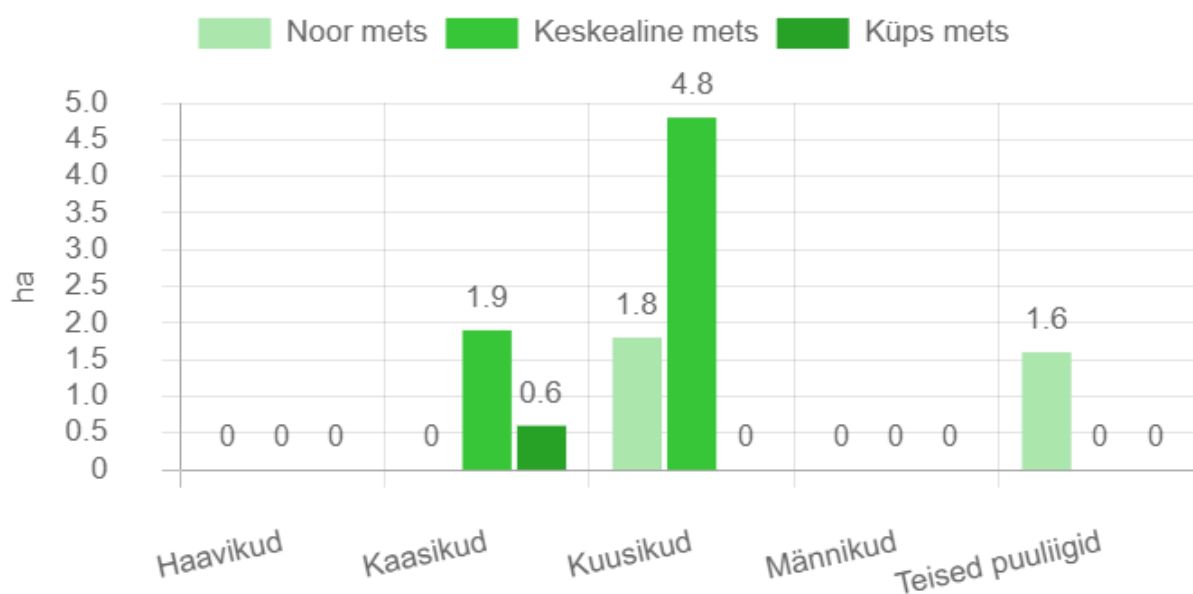
Joonis 6. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%) aastal 2033.

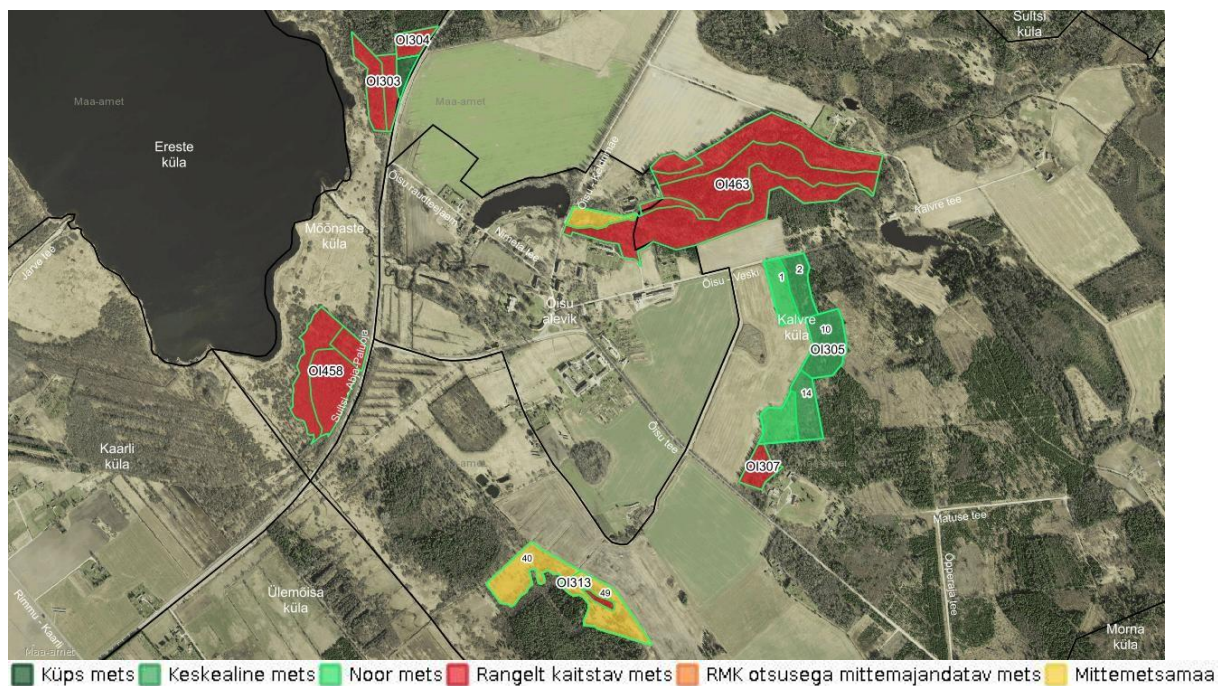
Joonis 7. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2033 (%).

Joonis 8. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites aastal 2023.

Joonis 9. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa aastal 2023.

Kaart 3. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa aastal 2033.

IV Mõisted

Uuendusraiet tehakse puidu saamiseks ja uue metsa kasvatamiseks. RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust ja kasvatada erineva puuliigi puistuid seal, kus nad kasvavad kõige paremini.

Uuendusraie liigid on lageraie ja turberaie

- **Lageraie (LR)** korral raiutakse langilt kõik puud, välja arvatud säilik- ja muud erinevatel põhjustel kasvama jäetavad puud, mis toetavad elurikkust ja ka looduslikku uuenemist kohapealse seemnega.
- **Turberaie** korral raiutakse mets hajali paiknevate üksikpuude, häilude või ribana pikema aja jooksul. Turberaie liigid on aegjärgne raie (**AR**), häiluraie (**HL**) ja veerraie (**VE**).

Valikraiet (VR) tehakse erandjuhtudel, kui seda toetavad looduslikud tingimused ja uusi puid on võimalik raiejärgselt välja kasvatada. Puid raiutakse üksikute puude ja väikeste häiludena.

Hooldusraiet kasutatakse elujõulise metsa kasvatamiseks.

Hooldusraie liigid on valgustusraie (**VA**), harvendusraie (**HR**) ja sanitaarraie (**SR**).

- Nooremates metsades tehakse alale kasvama pandud puude hooldamist ja **valgustusraiet**, mille käigus tehakse neile puudele kasvuruumi .
- Vanemates metsades tehakse **harvendusraiet**, mille käigus tõstetakse metsa väärtust tiheduse reguleerimise teel. Harvendusraiega raiutakse enamuspuuliigi kasvu segavad puud.
- Metsa halvenenud tervisliku seisundi parandamiseks tehakse **sanitaarraiet**.